

Književne novosti.

Leonid Andrejev: Rdeči smeh. Odlomki najdenega rokopisa. Preložil Vladimir Levstik. V Ljubljani 1909. Narodna založba. Cena 1 K 40, po pošti 10 h več.

Povest posebne vrste, ki pretresa človeku mozeg! Grozote vojske se morda še niso slikale s tako temnimi barvami. Pisatelj ne opisuje toliko zunanjih prizorov nego muke, ki jih čuti posamezni udeleženec vojske v svoji duši, v svojem srcu — muke, ki tirajo človeka v blaznost. Naposled to niso več ljudje, ki pobijajo drug drugega, brezumniki so, zverine. — Namen povesti je prozoren. Ga bo li dosegla? Tako precej ne! Kajti kakor v razvoju vobče, tako tudi v razvoju človečanstva ni skokov. Gotovo pride čas, ko ljudje ne bodo mogli umeti moritev in vojsk, kakor mi ne moremo umeti zdaj sežiganja čarovnic in srednjeveških grozovitosti. Ali usoda človeštva je taka, da si mora vsak napredek, vsako stopinjo, ki jo stori kvišku, priboriti s potoki krvi. Še daleč je do tistega časa, ko ne bo ne pušk, ne topov, a hvaležni moramo biti vsakomur, ki pripomore bodisiže na katerikoli način, da se približamo tistemu času, in to hvaležnost zasluži tudi pisatelj gorenje povesti.

Alojzij Remec: Veliki punt. Kmečka zgodba iz 18. stoletja. Založil Alojzij Filipič. Gorica 1909. Cena 1 K 60 h, po pošti 10 h več. Povest je namenjena, kakor izjavlja pisatelj sam v predgovoru, preprostemu ljudstvu. Pisana je dokaj spretno in ne dvomimo, da bo ugajala širšim krogom.

Čitanka za meščanske šole. II. del. Sestavil Josip Brinar, ravnatelj meščanske šole v Postojni. Velja vezana v angleškem platnu 1 K 70 h. Na Dunaju. V c. kr. zalogi šolskih knjig, 1909. — Tvarina te čitanke se nam zdi srečno izbrana in primerno porazdeljena. Vsekakor je imel sestavljatelj knjige jasno svoj cilj pred očmi in ga tudi dosega. Knjiga bo izborna služila svojemu namenu.

Slovenska visoka šola v Ljubljani Napisal Mirko Čenčič, visokošolec. Cena 30 h. Ljubljana 1909. Izdal in založil „Vseučiliški odsek dunajskega dijaštva“. Tisk J. Blasnika naslednikov. Knjižica je bila v svoji prvi izdaji konfiscirana in jo je bilo treba šele imunizirati, predno je zagledala beli dan. Ker je imela še vsaka konfiskacija baš nasprotni uspeh, nego ga je nameravala, se bo brez dvojbe tudi po tej knjižici baš vsled tega še pridneje segalo, nego bi se bilo morda sicer.

Ternovec M. A. Mickiewiczova „Grażina“ in Puškinovi „Cigani“ v slovenskem prevodu. V Gorici 1909. leta. Tisk in naklada „Goriške Tiskarne“ A. Gabrščkove. Cena 80 h., po pošti 90 h.

Za Farysom, ki ga je v „Novicah“ (I. 1856. str. 40.—44.) prevedel Valjavec, imamo sedaj Slovenci prvo večje Mickiewiczovo delo prevedeno na slovenski jezik. S prevodom pa nismo in ne moremo biti zadovoljni. „Prekladalec“ je izvečine tako svobodno „prekladal“, da večjke ni ostal od izvirnika ne kamen na kamenu. Da je vso stvar nekam čudno opravljal, to nam pričajo njegove besede v uvodu (str. 4.): „... saj si ne moreš pomagati v našem jeziku z rimami, na pr. chłodzi (hladi) in w powodzi (v povodnji)...“ Najbrže je menil kratkomalo prepisati rime iz poljščine v slovenščino; tako „prekladanje“ bi bilo seveda lehak posel. To pa ne gre vedno; a vendar je marsikje kaj naravnost prepisal iz poljščine, kar velja predvsem za razne besede. Iz poljskega izvirnika je kratkomalo prevzemal poljske besede, ne

da bi pomislil, da so nam neumljive ali da imajo večkrat naravnost drugačen pomen nego pri nas. Tako je mirno posnel sledeče poljske besede: stroj (obleka, oprava) 31, 875, rožanec 37, stol (miza) 76, zadlavi 86, tajemnica 90, 974, napast 179, presaja (pretirava) 184, oprt na loke (217), sedmorake zvezde 254, podlaga (tla) 390, branec (ujetnik) 735, 1017, 1021, branka 394, lučivo 408, gonec 441, kogot 465, podvoji 487, veno 575, ščelina 587, šija 634, 890, kur 756, mijati 769, natlak 790, šišak 802, 874, polkolje 858, mačuga 898, vezli 964, buhati 1082. Tako poljsko besedo nahajamo tudi v „Ciganih“: vidnokrog verz 36. Pri tem prepisovanju mu je parkrat izpodletelo, saj je med poljščino in slovenščino precej razločka. Če sklanja po poljskem vzoru kneže, knežeta, je to sicer korektno prepisano, v slovenščini pa je dobila beseda slab pomen, ki ga v poljščini nima (636, 1031, 1042). Hudo se je urezal pri prevodu 957 do 958:

..... jak czarna chmura
ryknąwszy, błysnie piorunowym *gradem*...

G. Ternovec je to lepo mirno prepisal:

Kakor huda ura
Grmi, rohni, pretresa *grad* za *gradom*...

in dobil tako rimo za *napadom* (kakor ima M. ... komtura, ... napaden), pa ni pomislil, da pomenja poljska beseda „grad“ slov. „toča“. Tudi drugače je prevod teh verzov zelo netočen. O posameznih verzih pa ne bomo govorili, ker bi bilo za to dela preveč. Tudi je napačno prepisan verz 1010:

Kędy świątynię miał władca *pioruna* ...
Kder żrtve żgali so na část *Peruna* ...

Da veljajo za poljščino drugi glasovni zakoni nego za slovenščino, to g. T. malo ženira. Tako je mirno prepisal *poljski* plural vajdeloci (1053), ker ga potrebuje zaradi rime (potoci), dasi ima v v. 427. pravilni gen. pl. „vajdelotov“. „Przedsię“ (v. 175) je prepisal s „pred sabo“; to pa je starejša oblika za „przecie“, kar pomenja „vendar“. V verzu 17. je prepisal iz na polu (na polju) „na pol“, v verzu 24. je na ta način nastalo iz parow (klanec) rov, v verzu 371. pa iz błędnim (blodnim) bledim. Krivo je umel verze 207, 300, 393 do 394, 399, 1069, 1078 in v Ciganih 152, 180. V Ciganih prepisuje iz ruščine: rjev 83, pričina 96, svet (svit) 109, nepogoda 114, nadejni 122, grohotati 135, nevolja 152, grad (gorod) 152, 168, sodba (usoda) 217, 571, sožaljenje 231, pečal 376, poljubljenje 433, poslovljenje 435, lože 444, pesnopenje 541, narod 178. Kar ni naravnost prepisano, to je narejeno po ruskih vzorih, kakor n. pr. tudi nepotrebni naslov: Pesmotvor (str. 7.). Kjer pa ni mogel kratkomalo prepisati, tam je — po staroslavnihih vzorih — uvajal in delal nove besede: prehvapi 46, 322, strana 62, 353, 612, 742, odlog (ki ga ima v raznih oblikah posebno rad) 116, Cig. 425, odora 219, 648, hora 282, ubojito 283, odlaga 298, nesemrtni 300, v mokah 326, jegni 409, dokledar 452, 707, imenem 491, verenica 492, promleviti 603, marnja 635, škode (pl.) 642, zaludo 669, 793, 879, Cig. 321, zator 710, odloga 719, zagračati (zagrinjati) 764, oklopa 801, lišče 847, pasanci 859, čegaver 929, Amuša 975, starika 984, gromača 1008, 1082, podostriga 1017, tas 1050. Takih besed je tudi v Ciganih precej: stariha 27, konjina (se pase!!!) 11, stat 47, bolgarjenje 92, sag 165, inodi 205, pojen (cantatus) 290, celovati 498. Sploh je prevajalčev jezik pestra zmes koseščine in častitljive „občeslovanščine“. Kdor bi hotel gramatično primerno oceniti jezik g. T. in njegove oblike, ki jih tudi teoretično obširno utemeljuje, bi moral ponavljati to, kar so že pred *desetletji*

pisali o enakih stvareh Levstik, Stritar in Škrabec. Kaj čuda potem, da vlada v jeziku prevajalčevem huda nedoslednost: za naš „šator“ ima šater masc. Cig. 3, 12, 74, 452, šator 255, šatra fem. 51 in nedoločljive oblike Graž. 371, Cig. 397. Za „sedaj, tedaj, kedaj“ piše: sedi Gr. 313, kedà 548, kedkèd 649 do 651, kedkedi Cig. 133, odtedi 406, kedi 437 in teda v uvodu str. 3. Slovenski onomato — [ne] poetični „štrbunk“ ima v Cig. 431. — Moj izvod ima Kniprode, on piše dosledno Knierode (Graž. 644, 1021). — Da ume tudi ciganščino, to je pokazal s tem, da je v Ciganih nadomestil „oče“ z „babajko“ (72, 343), ki ga Puškin nima. Tudi je spravil v Cigane našega „Boga“, ki ga pa pri Puškinu ne poznajo ni cigani, ni kulture prenasličeni Aleko. — Prevajanje je delalo gospodu T. hude težave, zato je prevod zelo svoboden. Mestoma pa je naravnost nezmisljen in ne priča o prevelikem umevanju pesniške tehnike. Klasičen dokaz za to je verz 941. Ko omagujejo Litavorjeve čete v boju proti križarjem, se naenkrat pokaže „črni vitez“, o katerem ne vedo, na kateri strani se bo bojeval in kdo je. Mickiewicz pravi:

Spieszaj, rycerzu, ożywić duch męski ...

G. Trnovec pa prevaja:

Pospeši vitez, *svojim* duh osveži!

Ta črni vitez je Litavor, v Litavorjevi obleki pa se bojuje, ne da bi bralec ali kdo drugi to vedel, v Litavorjevo opravo oblečena Gražina. Gospod Trnovec pa to ve. Mickiewicz si je ta efekt prihranil do zadnjih verzov, gospoda T. pa ta skrivnost prehudo tišči in zato že tukaj skrivnostno namigava. V takih slučajih vzamemo izvirnik v roke in iz njega izvemo vsaj, kaj bi moralo biti v tem ali onem verz. Ali pa podaja kak verz res to, kar izvirnik, to nam ostane vkljub temu še večkrat nejasno. V verzih ostajajo nejasne posamezne besede, tako postaja nejasen verz in z verzom situacija. Težave dela pri umevanju tudi dejstvo, da rabi g. T. skoro vseskozi instrumentale brez predloga in da v prezentu ne mara drugih glagolov ko nedovršne.

Da skuša iz Mickiewicza narediti na vsak način Adama Nikolajeviča Mickieviča in ga tako porusiti, za to bi mu poet menda ne dal prevelike in laskave hvale. Mickiewicz je res imel dvoje imen: Adam Bernard, ne pa po ruskem vzorcu. O izdajstvu, ki so ga očitali Mickiewicz, bi se g. T. tudi lahko natančneje izrazil, kar bi bilo boljše nego njegovo polovično namigavanje. Wallenroda je opeval kot junaka, ki izda svojo domovino, da bi ji s tem koristil, in tako „wallenrodstvo“ so očitali tudi Mickiewicz. — Da je ime „Prusi“ nastalo iz tega, ker je ta narod bival „pri Rusiji“, to velja na vsak način, da se ne pozabi. — Kdor bere pri g. T. o prijateljstvu med Mickiewiczem in Puškinom (str. 89), ta se bo precej zamislil, če bo naletel pri Puškinu na to ali ono „poslanico“, ali če bo čital Mickiewiczvega „Pana Tadeusza“ ali celo njegovo divje besno travestijo gesla „Življenje za cara“. Boljše je v takih stvareh molčanje nego pa polovičarsko namigavanje. — G. T. piše o Puškinu, da je poznal celó naš jezik (str. 89). Dokaza za to ne navaja nobenega. Zelo pa dvomim, da bi imel še kak drug dokaz nego res malo presenetljivo dejstvo, da citira Puškin v razlagi „Slova o polku Igorjevem“ slovenski „rek“: „Kar gospoda stori krivo, kmeti morjo plačat živo“, ne da bi navedel, odkod ga ima. En sam citat pa, posebno v onih časih, še ni dovolj za tako trditev. Vsekakor bi bilo dobro, če bi kdo preiskal, odkod ima Puškin ta citat.

Vsega skupaj je v tej — okusno opremljeni — knjižici prevedenih 1660 verzov; žal, da med njimi ni niti ene skupine desetih verzov, o katerih bi se lahko reklo,

da so vzorno prevedeni in godni za natisk. V celoti je prevod neokusen in neprebaven in žalostna priča na papirju, da je ves lepi in veseli razvoj našega jezika in naše estetske izobrazbe v zadnjih desetletjih šel brez sledu mimo prevajalca in tudi mimo založnika. Gospod prevajalec pravi sam: Moj prevod je le bled odsvit izvirnika in ako hočeš uživati vso lepoto te pesmi, čitaj jo po poljski (str. 5). Čemu pa se je potem natisnil! Bralci bodo hibe prevoda nevede prenesli na Mickiewicza in Puškina in še zanaprej raje segali po nemških knjigah, ki jih vsaj razumejo. Manj izobraženi bralec pa knjige sploh ne bo mogel prečitati, ker mu bosta ostala zveza situacij in razvoj dejanja nejasna. — Gospod založnik pa bi moral čutiti, da izdajanje takih knjig ni kulturno delo.

J. A. Glonar.

Nemščina brez učitelja ali slovensko-nemška slovnica za samouke. Sestavil dr. Leop. Lénard. V Ljubljani, 1909. Izdala in založila „Katoliška Bukvarna“. Tiskala „Katoliška Tiskarna“. Cena 1 K 20 h, po pošti 1 K 30 h. Priznavamo, da je ta slovnica sestavljena praktično in da se bo marsikdo s pridom učil iz nje, dvomimo pa, da bi mogla koristiti našim delavcem, ki si služijo s težkim delom kruh med Nemci in katerim je menda v prvi vrsti namenjena. Za te je po naših mislih še vedno preučena.

Knjige „Jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti“ za leto 1909. so sledeče: 1. Ljetopis jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1908. 23. svezak. 2. Zbornik za narodni život i običaje južnih Slavena. Knjiga XIV., svezak 1. Urednik dr. D. Boranić. 3. Rad jugoslavske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga 176. Razredi historičko-filološki i filozofičko-juridički. 4. Gradja za povjest književnosti hrvatske. Pisma pisana dru. Ljudevitu Gaju i njezini njegovi sastavci. (1828 do 1850.) Sabrao i uvodom popratio dr. Velimir Deželić.

R. Fr. Magjer: Porivi. II. knjiga pjesama. Drugo popunjeno izdanje sa umjetn. ilustracijama. Osijek (Lj. Szekler) 1909. Cijena K 1. — To zbirko pesmi smo omenjali že lani (str. 698). Da ji je bilo v preteku enega leta treba oskrbeti novo izdajo, to izpričuje vsekakor, da se je omilila pri občinstvu. Naš pesnik, ki deluje kot učitelj zdaj v Osijeku, je vzgojitelj tudi kot pesnik, — goječ plemenita čuvstva in ogibajoč se vsemu, kar rani nežno srce in nepokvarjeno nrav. Ta lepi značaj zbirke, ki je izza lanskega leta pomnožena z nekaterimi pesmimi, posebno ódnega značaja, se javlja zdaj še bolj, ker je izpuščen polemični uvod, dodejan prvi izdaji. Knjiga torej očitno izpolnjuje svojo lepo nalogo in prodira v svoje kroge. Želimo ji, prerajeni, srečo na pot in upamo, da se ž njo srečamo še tretjič. Tedaj pa se ji naj da manjši format, četverka je prevelika.

Dr. Jos. Tominšek.

R. Fr. Magjer: Novi zvuci. (Treća knjiga pjesama „Porivi“). Osijek 1909. 1 K. Naš dobri znanec g. R. Fr. Magjer hoče vsekakor izdajati knjigo za knjigo. Dočim se drugi literati prepirajo in hudo kritikujejo, pri čemer včasih tudi na njegova pleča pada kaka gorka, se on usede, zapiše kako pesemco in jo nese enemu iz številnih hrvaških listov; in ko število pesmi raste preko ducata, prične misliti na novo „zbirko pesmi“. In tako ravnodušno dalje! „Ne znam, što su tmine mračne, dok je žarkog sunca, dok je svetla dana!“ tako poje njegova „Moja pjesma“. In občinstvo prebira te zvezčice pesmi (pričujoči obsega le 22 pesmi na 29 straneh), ki ne vznemirjajo nikogar in se zaradi mnogih (kritik bo kmalu rekel: premnogih!) prigodnic glase nekam familijarno.

Da dela Magjer dobre verze, to vemo že davno; da mu bije pesniška žila, je pokazal i to pot (na pr. v „Olujina“, „U čeznuću“); ne sme pa misliti, da je

vsak utripljaj te žile že pesem. Zdaj je čas, da po dosedanjih preludijih zbere svoje moči za resen, večji čin. Stalo pa bo nekaj duševnega in srčnega truda in — časa!

Dr. Jos. Tominšek.

Milčetić Ivan: Predhodni izvještaj o izučavanju hrvatske glagoljske književnosti. (Ponatisnjeno iz „Ljetopisa“ Jugoslavenske Akademije znanosti i umjetnosti.) Zagreb, 1909. — Akademik prof. Milčetić (Varaždin) je imel zadnji dve leti dopust, da bi proučil glagolitica, glagolske tekste in rokopise, po raznih slovanskih in neslovanskih knjižnicah. Proučeval je doslej že glagolitica v Ljubljani (štirikrat), v Pragi, na Dunaju, v Italiji (bil je v Ogleju, Vidmu, Benetkah, Florenci, v Rimu), v Istri ter v Dalmaciji. Nabrani material hoče obdelati in obelodaniti, ko dovrši proučavanje glagolskih spomenikov v Zagrebu, na Krku in v Hrvatskem Primorju. „Razen Hrvatske se nisem nikjer mudil tako dolgo kakor v beli Ljubljani, v simpatični metropoli naših bratov Slovencev... Kar se tiče Slavica, je ponos Ljubljane c. kr. licejska, sedaj študijska biblioteka... Jedro njenih dragocenih rokopisov in inkunabul je iz privatnih knjižnic barona Zojsa in glasovitega slavista Kopitarja... Iznenadilo me je, da izvirajo krasni misali in brevijarji (14. in 15. vek) iz Istre, in to iz malega Berma... Na čast služi Kranjski bogati deželni muzej Rudolfinum... V njegovem arhivu se nahaja tudi lepa zbirka glagolskih fragmentov, pisanih na pergamentu, a najdeni so skoro vsi v kranjskih župnih uradih (Slap, Selce, Rakitna, Škofja Loka, Cerknica, Gora, Sv. Martin pri Litiji, Naklo, Rudnik, Sv. Peter v Ljubljani, Bled) in v škofijskem arhivu ljubljanskem. To je jasno svedočanstvo, da so Slovenci v Kranjski dobro poznali nekdanjo slovansko liturgijo. Morebiti so ti spomeniki došli večjidel iz Istre; toda natančnejše preiskovanje bo gotovo dokazalo, da so tudi Slovenci sami pisali z glagolskim pismom.“ Ta trditev enega izmed najboljših glagoljašev jugoslovanskih je zelo zanimiva, ker se je o slovenskem glagoljanju zadnji čas izražalo i nasprotno mnenje. Milčetić hvali pri tej priliki Zoisa kot kulturnega mecena in zbiratelja slovanskih knjig ter poudarja, „da bi morali Slovenci podignuti Cojzu ispred študijske biblioteke doličan spomenik. Svaki će prijatelj slavistike štogod priložiti, pa i mi Hrvati i Srbi.“ Če se ne varam, se je o neki priliki nasproti meni začudil tudi prof. Klaić, da Zois še ni našel biografa. Iz ostalega izvestja Milčetićevega naj še kot kuriozitetu navedem praške glagolske fragmente, pisane češki, a s hrvatsko oglato glagolico. V beneški cerkvi S. Giorgio degli Schiavoni, ki jo vzdržava dalmatinska bratovščina, se je še pred nekoliko leti v velikem tednu „muka“ pela hrvatski po „Šćavetu“, a bivši beneški patriarh Sarto je to zabranil. V rimskih rokopisih, ki izvirajo z otoka Krka in iz senjske vladikovine, se poleg glagolskih nahajajo tudi cirilske prigodne beležke, tudi v rokopisih z otoka Krka. To je svedočanstvo, da so i najtrši Hrvati, čakavci, dobro poznali in rabili cirilico. Glagolskih kodeksov na papirju je Milčetić našel nekoliko v Dolini kraj Trsta, torej v slovenskem kraju, in v Pulju. To so zapisniki bratovščine sv. Antona v Vabrigi iz 16. veka, zapisniki in urbarji raznih bratovščin iz okolice dolinske iz 16. in 17. veka. „Da je u onoj lijepoj uvali (dolini) oko Doline vladao u prošlosti u svim crkvama slavenski liturgični jezik, svjedoče dolinski rukopisi i hrvatski glagoljski misal od g. 1483. u Ricmanjima, u kojemu nadjoh raznih bilježaka hrvatskih i slovenskih (jedna je cirilska), koje se tiču onih krajeva. Ricmanjci čuvaju ovu rijedku hrvatsku inkunabulu (izvrsno sačuvanu) pod ključem kano moći kakova svetca.“ V Trstu je na hiši št. 2 v ulici S. Maria Maggiore latinski nadpis z nekoliko glagolskimi črkami. Še l. 1743. se je o priliki vizitacije župnik v Tribnu podpisal z glagolico, ni znal

pisati latinice. V Dalmaciji je Milčetić iskal glagolico, a je našel cirilico tudi tam, kjer je ni pričakoval, tako v Spljetu cirilske listine iz 17. in 18. veka (ordinarijat spljetski si je s poljiškimi svečeniki dopisoval s cirilico). *Dr. Fr. Ilešič.*

Milaković Josip: Silvije Strahimir Kranjčević, Odabrane pjesme omladini. (Sarajevo. Tisak i naklada Daniela A. Kajona. 1909. Cena: 1 K 50 h.) — Ko je lani novembra meseca umrl veliki hrvatski pesnik-filozof Kranjčević, so se vsepovsod po hrvatskem svetu vršile njemu v spomin svečane akademije; prirejala jih je tudi učeča se mladina. Da se ta duševna zveza med pokojnim pesnikom in mladino še bolj utrdi in ustali, je Kranjčevićev stanovski tovariš in sarajevski prijatelj, profesor Milaković, iz Kranjčevićevih pesmi izbral, kar se mu je zdelo najprimernejše, ter v pričujoči zbirki ponudil mlajši generaciji. Pesmi so razvrščene kronološki po nastanku; prva, „Noć na Foru“, je iz l. 1884., ko je bil Kranjčević gojenec „Germanika“ v Rimu, predzadnja je „Orlu“ iz l. 1902., na konec pa je Milaković postavil nekoliko starejšo pesem „Resurrectio“ (1897), ki naj bi bila pač nekako programatična: Pariška bastila je zgorela; nočno tmino krvavo motijo zadnji plameni. Ljudstvo se je razsulo tja po barikadah, da raztrga trhli stolec maziljenih kraljev. Sredi med svinčeno točo pa stoji kakor granitna stena vrh gomile človek na lik svetnika. Z velikimi koraki stopa po krvavih gredah, za njim se spusti po utrti stezi raztrgana druhal ter kliče: „Za enakost, bratstvo in svobodo!“ Poznal ga nihče ni; zmagalci niso znali, kod je tajni starec izginil. Samo oni, ki jih je pogodilo smrtno zrno, so izpod zadnje solze opazili: „Krist je tu-le s križa zišel, zdaj je evo pri nas bival!“ Kakor je razvideti iz tega zgleda, razpravlja Kranjčević velike probleme sveta, ki jim hoče priti do dna; drobnih igračic in zaljubljenih pesmic pri njem ne dobiš. Kakor Preradović je Kranjčević pesnik miselni, pesnik filozof. Zato moremo biti veseli, da se ga oklepa mladež, moramo pa tudi pohvaliti Milakovića, ki je Kranjčevićeve poezije s to knjižico izkušal še bolj popularizirati. Ta zbirka je tem pomembnejša, ker jo je Milaković opremil z obsežnim uvodom (36 strani) o pesniškem razvoju Kranjčevićevem, od prve njegove pesmi iz l. 1883., ki je po svoji obliki vzklikla iz študij staroklasičnih, do zadnje, ki je izšla v „Savremeniku“, o njegovi filozofski naobrazbi — njegova knjižnica obsega vsa velika leposlovna in filozofska dela evropskih literatur, a pri tem prav malo vezane besede, dasi je on sam zlagal malone samo verze — o raznih hrvatskih in drugoslovanskih ocenah Kranjčevićevih poezij. Izmed ostalih Slovanov je o pokojnem pesniku najobširneje pisal mladi poljski književnik Tadija Stanislaw Grabowski, poleg njega pa Čeh, urednik „Slov. Přehleda“, A. Černy, ki pripravlja tudi antologijo Kranjčevićevih poezij — izmed nas Slovencev menda nihče.

Dr. Fr. Ilešič.

Милош Перовић: Песме. Београд 1909. (= Miloš Perović: Pesme.)

To je tenek zvežčič (od istega pesnika že drugi), po obliki in vsebini kakor nalašč za posvetilo „Mojoj Saši“, ki ga ima na prvi strani. Pesmi se stopnjujejo od golobičjih zaljubljenih igračic (Negde čuh, Neko reče ime tvoje; Slatko, mило ime tvoje Negde čuh...) preko resnih, posvečenih problemov, kakor je „Ahasfer, večiti Juda“, do nekoliko političnih: ena („Ovo je moja zemlja“) je bila tudi zaplenjena! — Vendar ni dvoma, da se pesniku bolj posrečijo milejši akordi; edino umetni liriki je njegova mehka dikcija prikladna. *Dr. Jos. Tominšek.*

